

Sposób na interpretację wiersza!

NAPISZ Z NAMI PRZYKŁADOWE
WYPRAWOWANIE NATURALNE.

Temat:

Zinterpretuj podany utwór. Postaw
tezę interpretacyjną i ją uzasadnij.
Twoja praca powinna liczyć co najmniej
250 słów.

Przykładowa realizacja pracy:

TEZA INTERPRETACYJNA:

W miniaturze poetyckiej autorka szkicuje
kameralną scenę miłosną – posługując się
dobrze znanymi, wręcz ogrzanyymi motywami,
zderza je jednak w zaskakujący sposób, tworząc
nową jakość.

Rozwinięcie:

Mówiąca w wierszu to zakochana osoba oglądająca z objęć
ukochanego (który jest lirycznym „ty”) rozgwieżdżone niebo.
W tej scenie posłużono się tak znanymi motywami literackimi,
jak zakochani, gwiazdy, niebo i noc; trudno wymyślić coś
bardziej stereotypowego.

Konteksty literackie:

Motyw nocnego spotkania zakochanych występuje
choćby w sianlance „Laura i Filon” Franciszka Karpińskiego,
której bohaterka oczekuje w świetle księżycy na
spotkanie z wybrankiem. Nocną czy wieczorną scenerię
schadzek spotykamy też w balladach, np. w utworze
„Świtezianka” Adama Mickiewicza.

A jednak wiersz Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej jest
oryginalny.

Argument 1: Zwróćmy uwagę, że interesująca jest
choćby wizja spadających, nie tylko świecących, czy
mrugających, jak w większości wierszy czy kołysanek,
gwiazd. Motyw spadającej gwiazdy jest czymś nowym
w liryce miłosnej.

Argument 2: Osoba mówiąca w wierszu dostrzega
ich spадanie. Swoją stan psychiczny (szczęście, rozkosz)
przypisuje niebu – subiektywnie postrzega świat i wydaje
jej się, że „widzi niebo drzące rozkoszą” (dostrzeżmy, że
to już oryginalna metafora).

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska
Gwiazdy spadające

*Z twoich ramion widzę niebo drzące rozkoszą...
Spadła gwiazda. I druga, i trzecia. Prawdziwa to epidemia!
Widać dzisiaj niebem jest ziemia,
dlatego się gwiazdy przenoszą...*

Argument 3: Ciąg spadających gwiazd podmiot liryczny
nazywa, również metaforycznie, „prawdziwą epidemią”, to
dość niezwykle sformułowanie użyte w odniesieniu do ciał
niebieskich, personifikujące gwiazdy.

Argument 4: Bardzo oryginalna jest też puenta, wysnuta
z obrazu spadających gwiazd: „Widać dzisiaj niebem jest ziemia,
/dlatego się gwiazdy przenoszą...” Zdanie to nawiązuje
do potocznych sformułowań, takich jak „jest mi z tobą jak
w niebie”, „niebo na ziemi”, ale tworzy też oryginalną wizję
przenoszenia się gwiazd do nowego nieba – na ziemię,
która została odmieniona miłością.

Kontekst językowy

Utwór sugestywnie w krótkiej,
skondensowanej formie, świetnie
oddaje uczucia zakochanej osoby.
Nie postrzega świata obiektywnie,
rzeczywistość całkowicie się
dla niej odmienna, ponieważ
ta istota patrzy na wszystko przez
pryzmat miłości. Gwiazdy,
niebo stają się w tej
wizji żywymi istotami
uczestniczącymi w szczę-
ściu osoby mówiącej w wierszu.

Jak mogłyby brzmieć inne tezy interpretacyjne do tego wiersza?

1. Wiersz przedstawia subiektywną rzeczywistość zakochanej
osoby, której świat jest przemieniany mocą miłości.
2. Utwór jest oparty na personifikacji nieba i gwiazd. Pośrednio
wyrażają one uczucia „ja” lirycznego.
3. Wiersz jest przykładem miniatury poetyckiej i liryki miłosnej,
w skróconej formie wyraża ważną prawdę o miłości.
4. Utwór jest kameralną sceną miłosną, z której wyciąga się
wniosek dotyczące istoty uczucia i postrzegania świata przez
zakochaną osobę.
5. Osoba mówiąca w wierszu jest owładnięta miłością, dzieli się
uczuciami z ukochaną osobą, której uczucia być może nie są
aż tak intensywne.

O czym musisz pamiętać?

1. Postaw tezę interpretacyjną na początku lub końcu pracy. Nadaj charakter zdania twierdzącego (**teza musi być zdaniem twierdzącym**).
2. Jeśli teza stoi na początku, uzasadnij ją. **Każdy argument musi jakoś odnosić się do tezy**. Jeśli stoi na końcu, za pomocą argumentów dojdź do tezy. Teza może też wynikać z całości interpretacji i nie być sformułowana wprost, lepiej jednak ją postawić.
3. Nie zapomnij o kontekstach literackich, kulturowych. Twoja interpretacja skojarz z innymi wierszami, epoką, w której powstał utwór, tłem historycznym, filozoficznym, w zależności od potrzeb. Na pewno **interpretacja nie może być zawieszona w kulturowej próżni**. Niech padną nazwy prądów, nazwiska, tytuły innych utworów, nazwa epoki. Ale **uwaga na nadinterpretację!** Nie każdy wiersz napisany w czasie wojny mówi o wojnie, nie każdy tekst napisany w pierwszej osobie jest autobiograficzny.
4. Praca musi mieć charakter co najmniej trójdzielny: wstęp, rozwinięcie, zakończenie. Możesz każdy argument wydzielić za pomocą osobnego akapitu. Wówczas jeden akapit odpowiada jednemu argumentowi.
5. Pamiętaj o używaniu fachowej terminologii (motyw literacki, „ja” liryczne lub podmiot liryczny, „ty” liryczne, metafora, personifikacja, puenta, język potoczny, język poetycki), np. historycznoliteracki, biograficzny, filozoficzny, historyczny.
6. Zwróć uwagę na poprawność językową, zapis (ortografia, interpunkcja).
7. Zadbaj o spójność pracy; pomogą w tym sformułowania łączące, zarazem typowe dla tekstu argumentacyjnego, np. „warto też podkreślić”, „zauważmy, że”, „należy jeszcze dodać, że”.
8. Ostatni akapit (podsumowanie) nie może brzmieć tak samo jak akapit pierwszy, choć może częściowo powtarzać jego treść.

Rzeczywistość zmienia się przeistoczona przez miłość, dla osoby zakochanej ziemia staje się niebem. Ta właśnie prosta prawda zostaje oryginalnie w wierszu skojarzona z wizją gwiazd przenoszących się z nieba na ziemię i czyniących z ziemi miejsce lepsze, święte, wymarzone (to chyba najczęstsze skojarzenia z niebem).

Uwaga, kontekst kulturowy!

Argument 5: Warto również podkreślić oryginalne zderzenie w wierszu poetyckiego języka z potocznym. Ograne poetyckie motywy, a także metafora, personifikacja sąsiadują tu z wykrzyknieniem „Prawdziwa to epidemia!” czy sformulowaniem potocznym „widać dzisiaj niebem jest ziemia”. Wiele sformułowań brzmi tak, jakby je wyjęto z potocznej rozmowy. A jednak skrótość, efektywność, metaforyka, oryginalna puenta to cechy języka poetyckiego.

Argument 6: Należy jeszcze dodać, że wiersze miłosne zwykle robią wrażenie przegadanych, uderzają wielosłownością. Tymczasem poetka, by oddać istotę miłości, budowała zwięzły utwór, czterowersową miniaturę poetycką. Zauważmy, że taki sposób mówienia o uczuciu, szkieletowanie słowami szkicu sytuacji, którą doskonale może wyobrażamy, zamknięcie bogatej treści w czterech wersach, ma oryginalny charakter. Formę

Czego musisz unikać?

1. Stawiania tezy w formie pytania.
2. Analizowania wiersza bez nawiązywania do tezy interpretacyjnej.
3. Napisania akapitu ostatniego, który jest powtórzeniem pierwszego.
4. Słownictwa potocznego, mało precyzyjnej terminologii.
5. Nadinterpretacji i banalności, np. nawiązywania do biografii autora w nieuzasadnionych sytuacjach (nadinterpretacją byłoby np. stwierdzenie, że poetka opisuje scenę miłosną z udziałem jednego ze swoich mężów).
6. „Niedointerpretowania” – gdybyśmy np. nie zauważyli, że wiersz należy do liryki miłosnej, można wtedy nam zarzucić, że czegoś ważnego nie uwzględniliśmy.
7. Błędów merytorycznych.
8. Pomijania kontekstów: literackich, historycznych, biograficznych, filozoficznych.

utworów Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej chwalili także twórcy awangardowi, właśnie za ową skrótość, choć treść jej wierszy bliższa była Skamandrowi. **«uwaga, kontekst historyczno-literacki!** Współcześni badacze literatury często porównują formę miniatury poetyki z modnym dziś haiku. **«uwaga, kontekst teoretycznoliteracki.** Kultura japońska była również modna w dwudziestolecie międzywojennym, co być może znalazło odzwierciedlenie w zamiłowaniu poetów, w tym Jasnorzewskiej, do małych form literackich.

Podsumowanie, wnioski:

Sądzę, że udało mi się udowodnić, że w wierszu „Gwiazdy spadające” poetka w krótkiej formie miniatury poetyckiej kondensuje treść dotyczącą istoty miłości, rządzących nią praw. Zonglując znanymi dobrze z poezji miłosnej motywami, takimi jak noc, niebo czy gwiazdy tworzy jednak nową, oryginalną treść, aktualną również dziś, mimo że wiersz powstał w dwudziestolecie międzywojennym.

Jakie pytania mogą okazać się pomocne przy analizie każdego wiersza, o ile wpleciesz je w argumentację?

1. Kto mówi w wierszu?
2. Do kogo mówi?
3. Jaki to typ liryki?
4. Czy można określić gatunek literacki (nazwa)?
5. Czy utwór nawiązuje do swojej epoki, biografii autora, kontekstów filozoficznych, realizuje założenia jakiegoś nurtu literackiego?
6. Jaki jest temat utworu? Które wyrazy można uznać za słowa kluczowe?
7. Jaki nastrój wywołuje tekst?
8. Jakich środków artystycznych użyto i jaką one pełnią funkcję?
9. Co możesz powiedzieć o języku?
10. Co możesz powiedzieć o kompozycji?
11. Jakiej jest przesłanie wiersza?